

Globalizace a světové hospodářství

Libor Žídek
15.10.2008

O co mi jde?

- definice G
- současná G/integrace
 - podstata procesu
 - specifika současného stavu
- klady a zápory G
- trvalost G

Definice G

- chaos, zmatek, nesmysly
- nutnost definice?
 - jen z pohledu ekonomie resp SH
- rozhodně jen osobní názor

G je

- integrace
 - dle časového hlediska / dle trhů
- něco nového
- nezařaditelné def
- nedefinují

- dle mého nic nového pod sluncem
 - svět se stále mění a každá doba specifika
 - ale základ tvoří integrační tendence – na trzích zboží, kapitálu a lidí
 - integrace trvale přítomná + možná i desintegrace ...
- ✂ ⇔ globalizace = (současná) integrace

poměr exportu a importu zboží
ku HDP v běžných cenách v %
mezi lety 1913-1987

	1913	1950	1973	1987
Francie	30,9	21,4	29,2	34,8
Německo	36,1	20,1	35,3	46,8
Japonsko	30,1	16,4	18,2	16,1
Nizozemí	100	70,9	74,8	86,5
Británie	47,2	37,1	37,6	42
USA	11,2	6,9	10,8	15,2
Aritmetický průměr	42,6	28,8	34,3	40,2

G je

- integrace
 - dle časového hlediska / dle trhů
- něco nového
- nezařaditelné def

- nedefinují

Dicken, 1998

- *Internacionalizace zahrnuje jednoduché rozšíření ekonomické aktivity přes hranice. Je to kvantitativní proces, který vede k geografickému rozšíření ekonomické aktivity.*
- *Globalizace je kvalitativně odlišná od internacionalizace. Zahrnuje nejen pouhou geografickou integraci přes hranice, ale, a to je významnější, i funkcionální integraci takto mezinárodně rozptýlených aktivit.*

Carnoy a kol., 1993

- „Ekonomická globalizace znamená globalizaci lokálních sociálních tendencí. Lokální se stává globální a globální se stává lokální“

Geršlová, Sekanina, 2003

- *globalizace – etapa vývoje lidské společnosti na konci 20. a na počátku 21. století, která směřuje k odstranění globálních (týkajících se celého světa, celkových, souhrnných) problémů lidstva, které ohrožují jeho budoucnost. Po své první fázi, charakterizované rozvojem informačních technologií, pokračuje dále mohutným rozvojem ekonomiky v celosvětovém měřítku. Jde o velmi složitý a rozporuplný proces ...*

Jak charakterizovat současnou integraci?

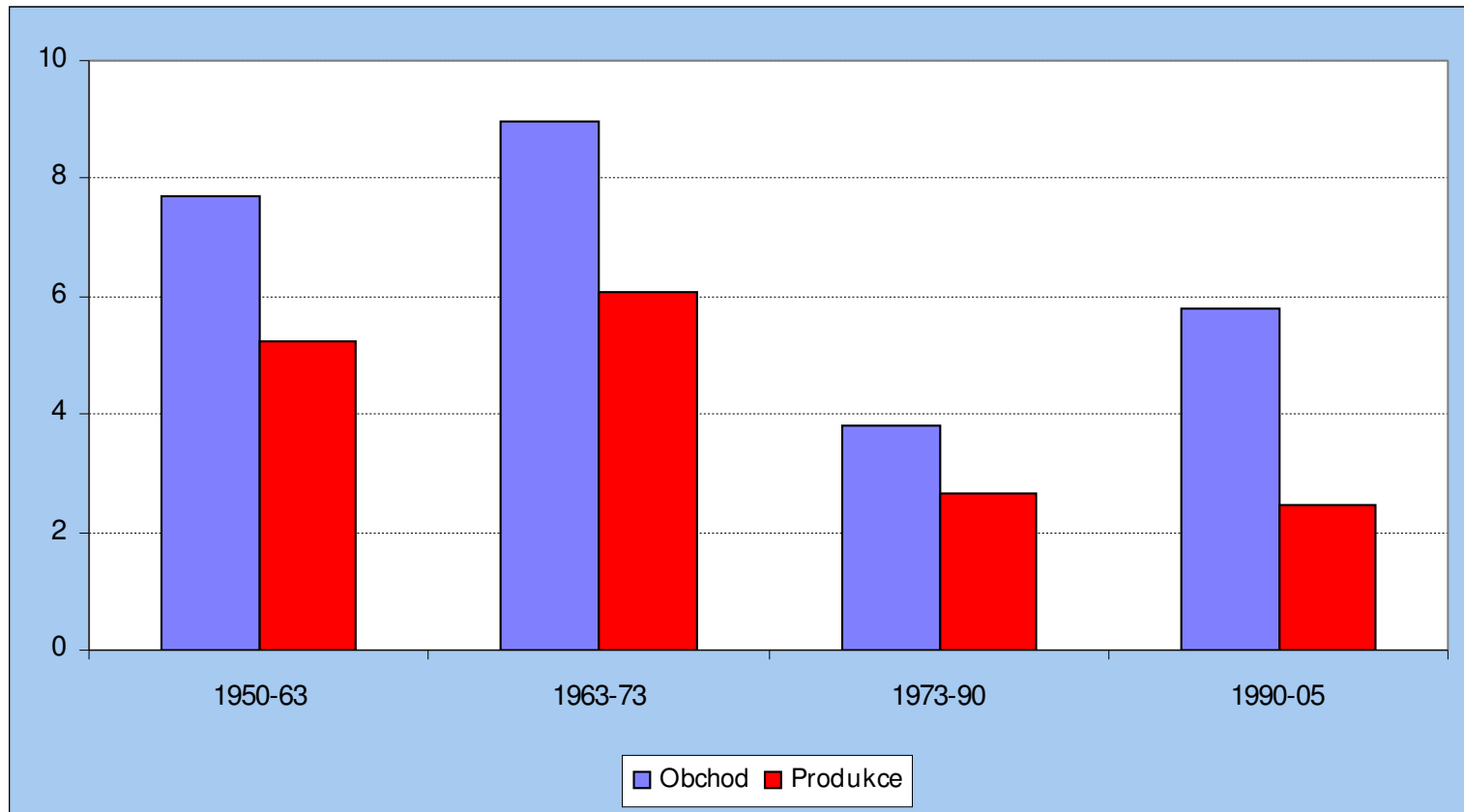
- A. podstata procesu
- B. specifika

A. podstata

- hl. motor = snižování překážek – tj. vlády ustupují ... snižují cla, plná směnitelnost ...
 - chování vlád nutnou podmínkou (jde to i bez integrace - Severní Korea)
- stát ustoupí \Leftrightarrow trhy = integrace
- ... integrace znamená rostoucí úloha trhů (klady a zápory)

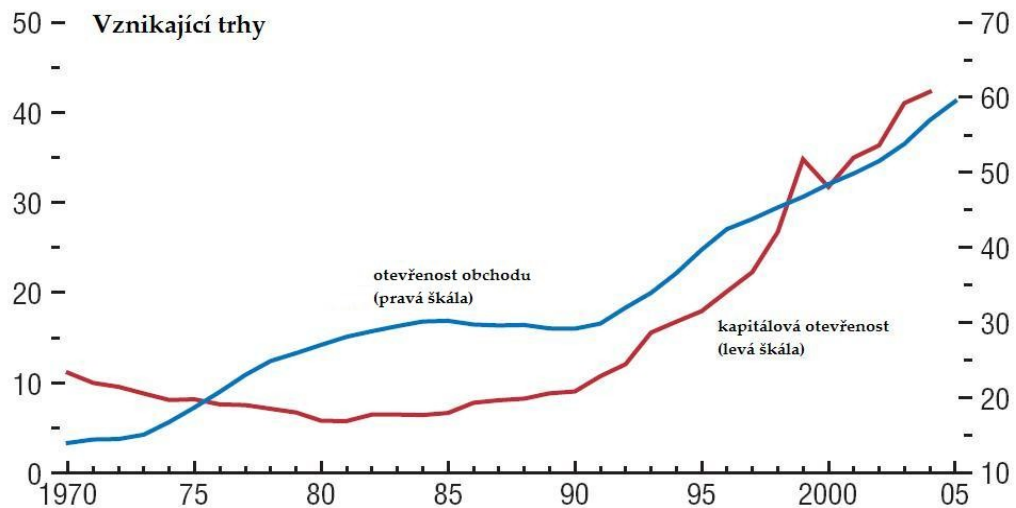
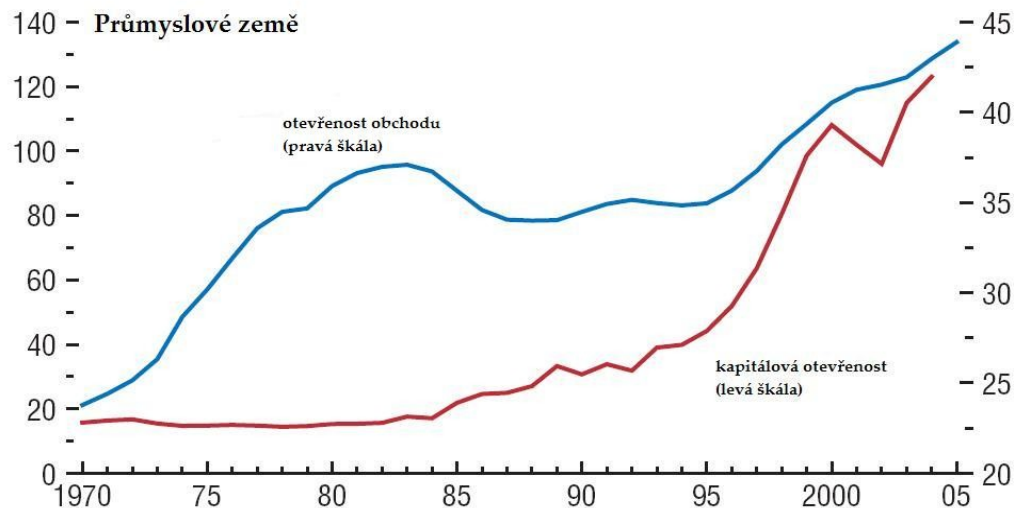
- G spontánní + nikým neřízený proces
- klíčová role supervelmoci
 - Cobden- Chevalier, Smoot-Hawley ...
- jaká je současná míra integrace?
 - asi největší v historii lidstva
 - obchod
 - zapojování dalších oblastí – růst významu „RZ“
 - změny v komoditní struktuře ...
 - i pokud krize tak ne protekcionalismus!

Růst světového obchodu a produkce 1950-2005 (v %)

- přesuny kapitálu
 - podobně – největší míra integrace
 - po WW2 postupné deregulace – směnitelnost
 - přesuny stále hl. mezi vyspělými zeměmi
 - před WW1 více portfoliové vs. dnes FDI
 - význam měnového systému

Otevřenost obchodu* a kapitálová otevřenost** ve vyspělých zemích a vznikajících trzích 1970 - 2005

*- exporty a importy ku HDP (pětileté průměry); ** - suma externích a interních aktiv a závazků v podobě přímých zahraničních a portfoliových investic na HDP

- přesuny lidí – migrace
 - více integrováno před WW1
 - (vliv pracovní síly i bez směřování – zapojení dalších zemí do SH)
 - remittance
 - pro některé země velký objem – 35 % HDP
 - efektivní ...

Celkový světový objem remittances (miliardy dolarů) v letech 2000-2005

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Remittances (mld. dolarů)	132	147	166	203	229	249
Meziroční změna (%)		11,56	13,18	22,19	12,53	8,77

B. specifika

- obecně rozdíl teď vs. end 19. století
- oblasti:
 - mezinárodní organizace
 - regionalizace
 - technologie
 - politická situace

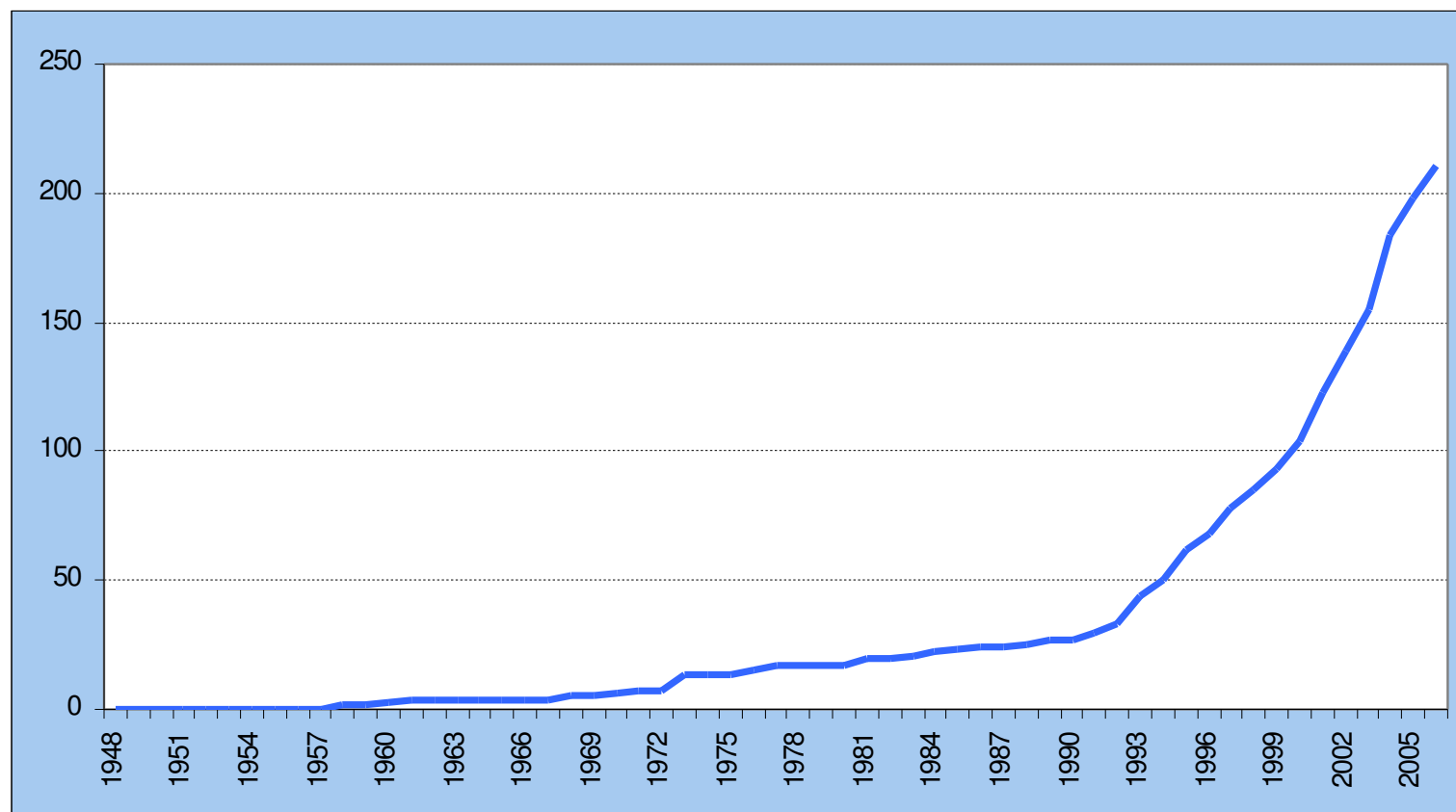
Mezinárodní organizace

- před WW1 vůbec nebylo
- reálně až po WW2
- hl. GATT/WTO
 - pravidla, sankce, ...
 - země chtějí vstoupit
 - všichni (zatím) dodržují
- vliv
 - ek. teorie, výhodnost, historická zkušenost
- ... dle mého kladné pro G

Regionalizace

- různé náhledy
 - je lepší něco než nic?
- uzavřeno vnějšku – EU ...
- ... asi spíše kladný vliv pokud nejde něco lepšího

Počet mezinárodních obchodních dohod platných v jednotlivých letech (1948-2005)

Technologie

- určo ale zásadní vliv v 19. století
 - daleko větší pokrok –
 - *„Bordo, Eichengreen a Kim (1998) uvádí, že před položením kabelu 1866 mohlo trvat až 3 týdny, než se informace z New Yorku dostala do Londýna. Položení kabelu zkrátilo daný čas na jeden den. A do roku 1914 se doba přenosu snížila na méně než jednu minutu.“*
- levnější telefony, kontejnery, ... snižování transakčních nákladů
 - ... zpracování rentgenů v Thajsku ...
- určitě kladný vliv pro integraci

Politická situace

- růst počtu zemí
 - větší možnosti zásahu negativní pro integraci
- demokratizace
 - *v roce 1975 - OSN 144 členů. Všichni až na 25 totalita*
 - vliv na integraci? CPE vs. Čína a Pinochet
- + mnohem větší přerozdělování
 - objem sám o sobě ?
 - ... větší možnosti pro nátlakové skupiny (většina proti integraci) ... negativní vliv na integraci

obsah

- definice G
- současná G/integrace
 - podstata procesu
 - specifika současného stavu
- klady a zápory G
- trvalost G

Klady / zápory G

- obecně dle mého názoru kritika měnícího se světa :-)
- hlavní problematický bod – chápání úlohy státu
- klady:
 - G umocňuje fungování trhu – zejména zvýšení konkurence na trzích a tím i efektivitu systému

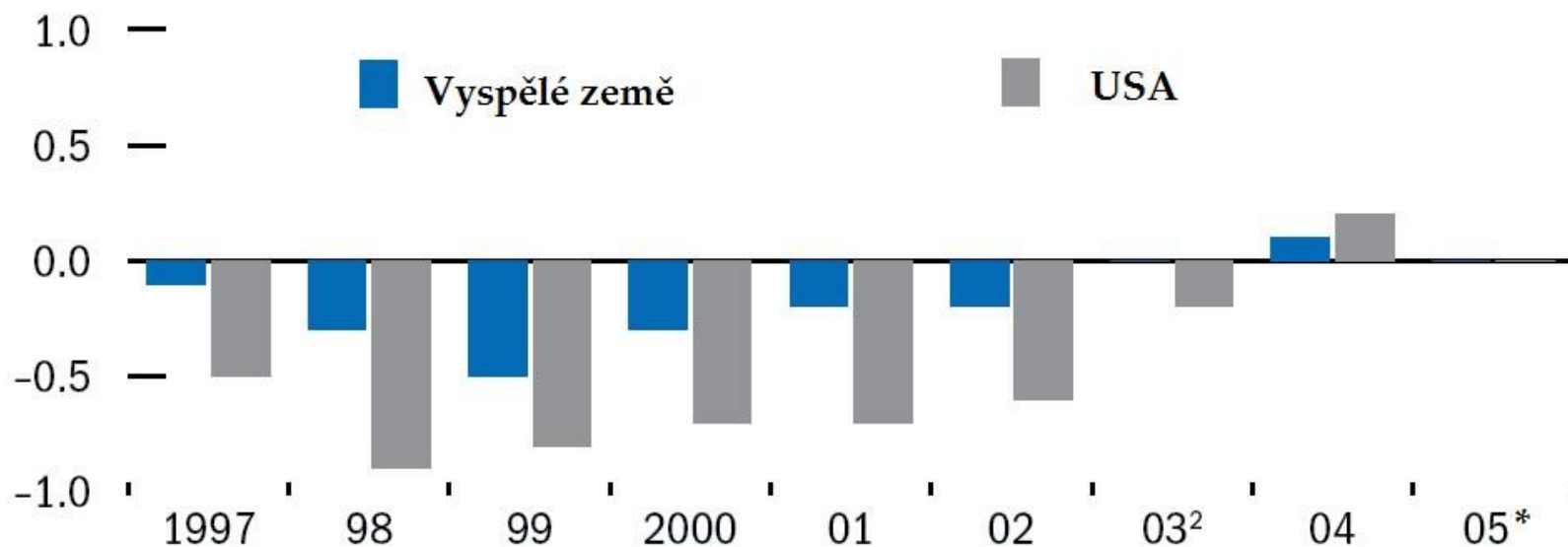
klady

- ekonomický růst
 - tygři a pod – taženo růstem exportu
 - + výchovný vliv importů
- šíření techno a znalostí – bez G nikdo v RZ investovat nebude
- politická stabilita (?) – „dvě země které mají McDonald spolu neválčí“

ambivalentní

- možnost šíření kladných i negativních věcí
 - krize v JV Asii vs US ekonomika tahounem SH
 - podobně i cenová stabilita
 - v posledních letech G přispívala ke stabilitě cen – nízké dovozní ceny z Asie
 - X v celosvětová poptávka po surovinách vyhnala ceny vzhůru

Vliv dovozních cen (mimo ropu) na CPI ve vyspělých zemích a USA (v %)

negativa

- omezování možností státu?
 - například zásahy do cen – okolní země nedělají – arbitráž ...
 - omezení v kurzové politice – CB limitované možnosti intervence na devizových trzích s cílem ovlivnit kurz
 - daně – „fiskální vymačkávání“ – pokles daň příjmů z důvodu daňové konkurence
 - přesun daň zatížení na lidi z kapitálu protože méně mobilní
 - dle mého vlády nuceny k rozumnější politice
 - tresty – vyšší úrokové sazby na svět trzích
 - Doing Business
- ⇒ HP která jde proti trhům hůře prosaditelná ale ne pokles vlády na HDP

další negativa

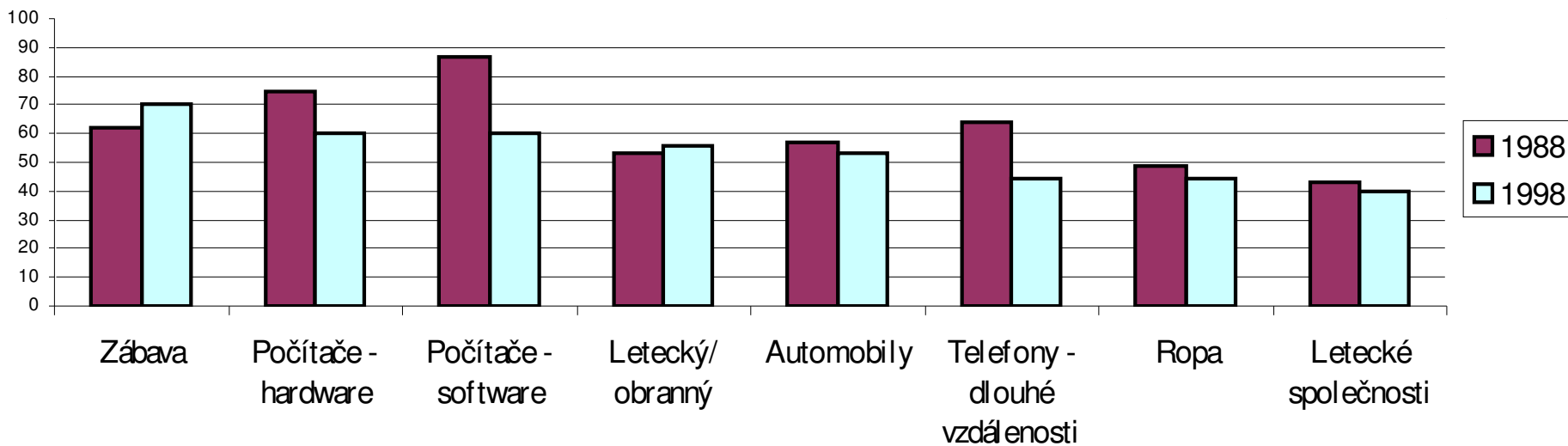
- spojena s fungováním trhů
- nerovnost
 - obecně – více trhy a méně stát \Rightarrow větší nerovnosti
 - + G hlavně na nekvalifikovanou pracovní sílu

- zánik pracovních míst či celých odvětví
 - G obecně pro společnost OK, ale někdo trátí
 - v ekonomikách stále ale G umocňuje
 - rozhodně nic nového!
 - psací stroje ...
 - souběžně pochopitelně vznik nový prac míst (problémy nefunkční trhy práce)
 - Lingle (2000) „nejvíce trátí zaměstnanci a vlastníci dříve chráněných odvětví, za jejichž privilegia spotřebitelé platili vyšší ceny“
 - globalizační fondy :-)

monopolizace?

- vede globalizace k monopolizaci?
- charakter výrob – velcí hráči – ti soupeří mezi sebou x předchozímu stavu lokálních monopolů

Podíl prodeje 5-ti největších společností jako procento světového prodeje v daném sektoru

obsah

- definice G
- současná G/integrace
 - podstata procesu
 - specifika současného stavu
- klady a zápory G
- trvalost G

Trvalost G

- nevratný proces?
 - rozhodně ne! viz velká hospodářská krize
- jednotlivé země se rozhodně mohou vydělovat
- co je překážkou G?
 - jedinou překážkou činnost vlád – vlády či nadnárodní seskupení (EU) mohou přetrhat všechny kanály ... jakákoliv podoba – hygienické standardy ...
 - antidumping, regionalismus,
- základní problém – podpora pro integraci ve společnosti!
 - demokracie – voliči – preference
 - neznalost – info většinou o partikulárních negativech

Příloha: Procento pozitivních postojů (v %)*

	Zahraníční obchod	Zahraníční společnosti	Svobodný trh
USA	59	45	70
Kanada	82	48	71
Argentina	68	39	43
Bolivie	80	49	53
Brazílie	72	70	65
Chile	88	63	60
Mexiko	77	65	55
Peru	81	61	47
Venezuela	79	74	72
Velká Británie	78	49	72
Francie	78	44	56
Německo	85	47	65
Itálie	68	38	73
Španělsko	82	56	67
Švédsko	85	53	71
Bulharsko	88	52	42
ČR	80	63	59
Polsko	77	60	68
Rusko	82	46	53
Slovensko	83	72	53
Ukrajina	91	47	66
Turecko	73	--	60
Egypt	61	68	50
Jordánsko	72	59	47
Kuvajt	91	68	65
Libanon	81	64	74
Maroko	70	72	66
Palest. území	69	43	66
Izrael	90	69	72
Pákistán	82	39	60
Bangladéš	90	75	81
Indonésie	71	62	45
Malajsie	91	80	71
Čína	91	64	75
Indie	89	73	76
Japonsko	72	54	49
Jižní Korea.	86	54	72
Ethiopie	86	70	47
Ghana	89	89	75
Pobřeží Slonoviny	94	80	80
Keňa	93	82	78
Mali	86	79	76
Nigérie	85	82	79
Senegal	95	87	63
Jižní Afrika.	87	77	74
Tanzanie	82	45	61
Uganda	81	73	67

* - procento obyvatel, kteří souhlasí s tím, že obchod je dobrý pro jejich zemi; zahraniční firmy mají pozitivní vliv na jejich zemi; a lidé jsou na tom lépe v tržních ekonomikách.

závěry

- G módní termín bez obsahu
- základem integrace – ta je více méně pořád stejná
 - podstata přenechání většího prostoru tržním silám
- hl. dopad – růst efektivity
 - Západ by neměl překážet integraci RZ!
- omezení role vlády – zejména „hloupé HP“